

**Scrisoare pastorală cu prilejul măritului și luminatului
praznic împărătesc al Învierii Domnului și Dumnezeului
și Mântuitorului nostru Iisus Hristos**

† SOFRONIE,

DIN MILA LUI DUMNEZEU,
EPISCOPUL ORTODOX ROMÂN AL ORADIEI

*Iubitului cler, râvnitorilor după Hristos monahi și monahii
și întregii plerome a Bisericii din ținutul străbun al Bihorului,
din pământul strămoșesc al Crișanei, de la marginea dinspre apus a
neamului românesc, har, binecuvântare și pace de la Dumnezeu-Tatăl și
de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la noi, părintească îmbrățișare
și sărutare sfântă în Duhul Sfânt Mângâietorul!*

*„Cu trupul adormind, ca un muritor, Împărate și Doamne, a treia zi ai
înviat, pe Adam din stricăciune ridicând și moartea pierzând; Paștile
nesticăciunii, lumii de mântuire.”*

(Luminânda Învierii¹)

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Sărbătoarea Învierii Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Paștile Hristos-Izbăvitorul, cea mai mare și mai luminoasă sărbătoare a întregii creștinătăți ortodoxe, este, pentru noi toți, prilejul sfânt și unic, privilegiul de a ne bucura negrăit și nesfârșit, pentru că ne-a învrednicit Dumnezeu să fim împreună cu El și cu toți Sfinții Săi la marea lumină ce se revarsă din

¹ Luminânda Învierii, *Slujba Învierii*, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 41.

PS Dr. Sofronie Drincec

Împărăția Cerurilor peste întregul Univers, la prăznuirea pascală, ale cărei sensuri adânci, duhovnicești, sunt inepuizabile, bucuriile pascale crescând în intensitate și putere, în amplitudine și vigoare, în profunzime și frumusețe, pe măsura trecerii noastre prin viață, de la întuneric la lumină, din moarte la viață, de pe pământ la cer, prin Hristos, cu Hristos, în Hristos, Paștile nestrăicării, odată cu apropierea noastră de marea trecere, pentru a dobândi nepieritoare aripi, neostoit avânt, neobosite urcușuri, în veșnicie.

Sărbătoarea pascală înseamnă deci trecere dincolo, de la robia păcatului la libertatea înfierii în Duhul lui Dumnezeu, de la întunericul patimilor egoiste la lumina adusă în om prin sacrificiul mântuitor al Fiului lui Dumnezeu întrupat, din moarte la viață. Cuvântul „Paști”, în ebraică „Pesah”, vine din vechiul verb „pasah”, cu sensul de a sări, a trece pe deasupra, a trece dincolo, a ocoli, iar în Sinaxarul Sfintei și Marii Duminici a Paștilor ni se arată lămurit atât etimologia, adică originea cuvântului, cât și bogatele sensuri duhovnicești ale sărbătorii: *„Numim sărbătoarea de azi Paști, după cuvântul care în vechiul grai evreiesc înseamnă trecere; fiindcă aceasta este ziua în care Dumnezeu a adus, la început, lumea dintru neînțelegere întru înțelegere. În această zi, smulgând Dumnezeu pe poporul israelitean din mâna Faraonului, l-a trecut prin Marea Roșie și tot în această zi, S-a pogorât din ceruri și S-a sălășluit în pânțele Fecioarei. Iar acum, smulgând tot neamul omenesc din legăturile iadului, l-a suit la cer și l-a adus iarăși la vechea vrednicie a nemuririi. Dar, pogorându-Se la iad, Domnul nu a înviat pe toți câți erau acolo, ci numai pe cei care au voit să creadă în El; și sufletele sfinților din veac ținute cu sila de iad le-a slobozit și a dăruit tuturor putința să se urce la ceruri”*².

Sensurile bogate ale sărbătorii biblice pascale vechi se desprind îndeosebi din Cartea Exodului, Ieșirea, mai ales din capitolele al patrulea, al unsprezecelea și al doisprezecelea. Ele privesc ieșirea poporului ales, la porunca lui Dumnezeu, dată prin Moise, din pământul idolatru al Egiptului către pământul făgăduinței, din robia egipteană la libertatea alegerii căii propuse de Domnul, spre țara binecuvântată, preînchipuire a Împărăției netrecătoare a cerurilor, întruchipată pe pământ de ceea ce avea să fie Biserica.

Misterul pascal este legat puternic de taina Mielului. De aceea, Dumnezeu poruncește lui Moise și lui Aaron să adune toată obștea fiilor lui Israel, în pământul Egiptului, și să le spună: *„În ziua a zecea a lunii acesteia să-și ia fiecare din capii de familie un miel”* (Ieșire 12, 3). Mielul să *„fie de un an, parte bărbătească și fără meteahnă”* (Ieșire 12, 5) și să-l țină *„până în ziua a paisprezecea a lunii... și atunci toată adunarea obștii fiilor lui Israel să-l junghie către seară. Să ia din*

² Sinaxarul Duminicii Paștilor, în *Slujba Învierii*, op. cit., p. 32-33.

PS Dr. Sofronie Drincec

sângele lui și să ungă amândoi ușorii și pragul cel de sus al ușii casei unde au să-l mănânce. Și să mănânce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc; dar s-o mănânce cu azimă și cu ierburi amare” (Ieșire 12, 6-8). Și porunca urmează așa: „Să nu lăsați din el pe a doua zi și oasele lui să nu le zdrobiți” (Ieșire 12, 10) și iarăși: „Să-l mâncați însă așa: să aveți coapsele încinse, încălțăminte în picioare și toiegele în mâinile voastre; și să-l mâncați cu grabă, căci este Paștile Domnului” (Ieșire 12, 11). Pentru ca, în versetul următor, Dumnezeu să destăinuie ultima și cea mai teribilă plagă pregătită egiptenilor idolatri:uciderea întâilor născuți, atât ai oamenilor, cât și ai animalelor, pe când israeliții vor fi cruțați, Ieșire 12, 12: „În noaptea aceea voi trece peste pământul Egiptului și voi lovi pe tot întâiul născut în pământul Egiptului, al oamenilor și al dobitoacelor; și voi face judecată asupra tuturor dumnezeilor în pământul Egiptului, căci Eu sunt Domnul”. Sângele mielului pascal îi va feri pe iudei de năpastă: „Iar la voi sângele va fi semn pe casele în care vă veți afla: voi vedea sângele și vă voi ocoli și nu va fi între voi rană omorătoare, când voi lovi pământul Egiptului” (Ieșire 12, 13).

Faptul că sângele Mielului i-a ferit pe israeliți de nimicirea întâilor născuți, devine prefigurare a sângelui vărsat pe Golgota de Mielul lui Dumnezeu, sânge care ne curățește, ne spală de păcate și ne ferește de moarte, prin moartea pe Cruce a Fiului și Mielului lui Dumnezeu, Înomenit pentru noi, Paștile noastre, ale credincioșilor. Iar „ziua aceea să fie spre pomenire și să prăznuiți într-în-sa sărbătoarea Domnului, din neam în neam; ca așezare veșnică s-o prăznuiți” (Ieșire 12, 14). Iar de la ieșirea din robia egipteană spre pământul făgăduinței, generație după generație, israeliții au păstrat cu sfințenie și cu strictețe amintirea ieșirii din pământ străin, predând tinerelor generații memoria scumpă a acelor evenimente, ce au culminat cu trecerea poporului prin Marea Roșie ca pe uscat, sub conducerea lui Moise, memorie binecuvântată, având în centru taina Mielului pascal: „Și când vă vor zice copiii voștri: Ce înseamnă rânduiala aceasta?, să le spuneți: Aceasta este jertfa ce o aducem de Paști Domnului, Care în Egipt a trecut pe lângă casele fiilor lui Israel, când a lovit Egiptul, iar casele noastre le-a izbăvit” (Ieșire 12, 26-27).

Iubit popor al lui Dumnezeu,

Dacă Paștile Antichității iudaice comemorează ieșirea din robia egipteană la libertatea plină de responsabilități pentru care nu erau pregătiți israeliții (de aceea se și revoltă, se îndoiesc, sunt descurajați, au dificultăți în a-și asuma responsabilitățile, toate conducând la rătăcirea prin pustiu, timp de patruzeci de ani), de la întunericul idolatriei la lumina închinării înaintea Celui ce i-a scos din pământ străin și i-a trecut prin Marea Roșie ca pe uscat, Dumnezeu cel viu și adevărat, Paștile cele noi sunt chiar Hristos, „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică

PS Dr. Sofronie Drincec

păcatul lumii” (Ioan 1, 29), așa cum L-a mărturisit Sfântul Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului, ultimul Prooroc Mare al lui Israel. Așa L-a văzut și Marele Isaia, Evanghelistul Vechiului Testament: „*Ca un miel spre junghiere S-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura Sa. Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat și neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui!*” (Isaia 53, 7-8).

Aceste cuvinte profetice care aparțin Sfântului Prooroc Isaia sunt folosite de preoți, la rânduiala Proscomidiei, atunci când, din cea dintâi din cele cinci prescuri pregătite, scot partea cu pecetea pe care scrie IC XC NI KA, adică Iisus Hristos învinge, care se numește Agneț sau Miel și care, la momentul epiclezei, al prefacerii darurilor, prin lucrarea Duhului Sfânt, la rugăciunea clerului și credincioșilor, se preface în Trupul Domnului, care apoi se frânge, pentru împărțășirea soborului slujitor și a obștii credincioșilor prezenți, pregătiți și doritori să se cuminece cu Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, Mielul lui Dumnezeu, Care a răstignit pe Crucea Sa păcatele lumii, Paștile nesticăciunii, Care ne trece și pe noi, păcătoșii, din moarte spirituală la viață duhovnicească, din întunericul păcatelor și patimilor egoiste la lumina Învierii Sale, de pe pământ la cer: „*Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm! Paștile Domnului, Paștile! Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos-Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce cântăm cântare de biruință*”, așa cum ne învață Sfântul Ioan Damaschin, în irmosul Cântării întâi, din Canonul Învierii³.

Identificarea Mântuitorului Iisus Hristos cu Mielul pascal o face și Sfântul Ioan Evanghelistul, Teologul, Apostolul iubit și al iubirii dumnezeiești, cel care a primit-o pe Maica Domnului, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, lângă Crucea de viață-făcătoare a Mântuitorului, în purtare sfântă de grijă și care, martor autentic al pătimirilor și morții izbăvitoare a Celui răstignit pentru noi, mărturisește ceea ce a văzut și a trăit: când vin ostașii la cei crucificați, după ce verifică dacă au murit cei doi tâlhari întinși pe cruci în dreapta și în stânga Domnului și împlinesc ritualul zdrobirii fluierelor picioarelor, „*venind la Iisus, dacă au văzut că deja murise, nu l-au zdrobit fluierile, ci unul dintre ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă*” (Ioan 19, 33-34). Cuvinte și gesturi foarte familiare preoților, care repetă, simbolic, la rânduiala Proscomidiei, asupra Agnețului scos, cuvintele și gestul ritualic al străpungerii cu copia, sub numele Iisus, urmate de turnarea în Potir a vinului curat și a apei, amestec ce se va preface, la epicleză, prin lucrarea Duhului Sfânt, la rugăciunea Bisericii, în Sângele Domnului, cu care se vor împărțăși slujitorii sfințiți și credincioșii, în moduri diferite (primii, prin gustare din Sfântul Potir, ceilalți, împreună cu Sfântul Trup, în linguriță), spre iertarea păcatelor.

³ Sfântul Ioan Damaschin, *Canonul Învierii*, în *Slujba Învierii*, p. 26.

Sfântul Ioan Evanghelistul scrie mărturia sa având convingerea că a fost martorul împlinirii vechilor profeții. „Și cel ce a văzut a mărturisit și mărturia lui e adevărată; și acela știe că spune adevărul, ca și voi să credeți. Căci s-au făcut acestea ca să se îplinească Scriptura: «Nu I se va zdrobi niciun os». Și iarăși altă Scriptură zice: «Vor privi la Acela pe Care L-au împuns»” (Ioan 19, 35-37). Iar porunca cea veche, legată de mielul pascal, jertfit, pregătit și consumat în fugă de israeliți, la ieșirea lor din Egipt, se regăsește întru totul ascunsă sub chipul Mielului lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii, așa cum, doxologic, exclamăm la fiecare slujbă a dimineții. Iar acum, la Paști, în Utrenia pascală specială, slujba Învierii, Îi cântăm Celui ce a ieșit din mormântul întunecat în lumina Învierii, toți cei ce purtăm lumină în noaptea sfântă a Învierii lui Hristos: „Să ne apropiem, purtătorilor de lumină, de Hristos, Cel ce a ieșit din mormânt ca un Miel; și să prăznuim, împreună cu cetele iubitoare de praznice, Paștile lui Dumnezeu, cele mântuitoare”⁴.

Tema mielului jertfit în grabă și consumat pe fugă ne pregătește, de fapt, pentru propria noastră participare la cina Mielului lui Dumnezeu, la Sfânta Euharistie, iar porunca jertfirii mielului de un an, de parte bărbătească și fără prihană, o repetăm, cu bucurie și însuflețire, dimpreună cu toată Ortodoxia, folosind inspiratele cuvinte ale Sfântului Cuvios Ioan Damaschin, Mare Părinte al Bisericii, autor al Dogmaticii și apărător al Sfintelor Icoane, din Canonul Învierii, îndeosebi din Cântarea a patra, cea de-a doua, respectiv a treia strofă: „Parte bărbătească fost-a Hristos, Cel ce a deschis pântecul fecioresc; iar ca om, Mielușel S-a chemat. Și fără prihană a fost, Paștile noastre, ca Unul ce n-a gustat întinăciune; și ca un Dumnezeu adevărat, desăvârșit S-a numit”⁵ și, respectiv, „ca un mieluleț de un an, Cunună cea binecuvântată de noi, Hristos, de voie pentru toți S-a jertfit, Paștile cele curățitoare; și iarăși din mormânt a strălucit nouă, frumos, Soarele dreptății”⁶.

Drept-măritori creștini și creștine,

Hristos este, prin urmare, Paștile nostru, „Paștile nestricăciunii”, „Paștile cele curățitoare”, „Paștile lui Dumnezeu, cele mântuitoare”, cu Care suntem invitați să ne împărtășim, să ne cuminecăm, primind în noi viața cea nouă, hrana cea neîmpușinată, Pâinea cea din ceruri, Mielul lui Dumnezeu, „Paștile cele de taină”, Cina noastră cea de taină, Euharistia noastră, Liturghia Bisericii, spre viață veșnică, pentru iertarea păcatelor și intrarea în Împărăție, împreună cu Purtătoarele de miruri, care au vestit Apostolilor Învierea: „Femeile cele de Dumnezeu înțelepțite, cu miruri către Tine au alergat; și, bucurându-se, s-au închinat Ție, Dumnezeului celui viu, pe Care, ca pe un mort, cu lacrimi Te căutau; și

⁴ Canonul Învierii, Cântarea a cincea, stihira a treia, în *op. cit.*, p. 30.

⁵ *Ibidem*, p. 28-29.

⁶ *Ibidem*, p. 29.

Paștile cele de taină ucenicilor Tăi, Hristoase, le-au binevestit". Dar și împreună cu toți „*cei ținuți în legăturile iadului*”, care sârguiau spre lumina adusă de Hristos Domnul, „*Paștile cele veșnice*”, prin pogorârea Sa la iad: „*Milostivirea Ta cea nemăsurată văzând-o cei ținuți în legăturile iadului, spre lumină se grăbeau, Hristoase, cu picioare vesele, laudând Paștile cele veșnice*”⁷.

Dar ce invitație mai cuprinzătoare, mai grăitoare și mai îmbietoare la gustarea din ospățul euharistic pascal, mai potrivită decât în cascadele bucuriei nesfârșite din Stihirile Paștilor, îndeosebi Stihira întâi și Stihira a patra: „*Paștile cele sfințite astăzi nouă S-au arătat. Paștile cele nouă și sfinte, Paștile cele de taină, Paștile cele preacinstite, Paștile Hristos-Izbăvitorul; Paștile cele fără prihană, Paștile cele mari, Paștile credincioșilor, Paștile care au deschis nouă ușile raiului, Paștile cele ce sfințesc pe toți credincioșii*”⁸. Și „*Paștile cele frumoase, Paștile Domnului, Paștile! Paștile cele preacinstite nouă ne-au răsărit! Paștile, cu bucurie unul pe altul să ne îmbrățișăm! O, Paștile, izbăvire de întristare! Că astăzi, din mormânt ca dintr-o cămară strălucind Hristos, pe femei de bucurie le-a umplut, zicând: Vestiți apostolilor!*”⁹

Ce poate fi, din punct de vedere euharistic, mai grăitor decât invitația la comuniune sfântă întreolaltă din stihira de mai sus? „*O, Paștile, izbăvire de întristare!*” Izbăvire de întristare la vederea, de către noi duhovnicește, a mormântului gol, din care a răsărit lumina Învierii, pe care cu toții am primit-o în noaptea sfântă și luminoasă foarte a Sfintei Învieri. Frumusețe de nedescris, fericire ruptă din veșnicie, ospăț ceresc, nuntă mistică a Mielului cu Mireasa Sa, Biserica! „*Fericiți cei chemați la cina nunții Mielului!*”, citim la Sfântul Ioan Teologul și Evanghelistul, în Cartea Apocalipsei (19, 9), acolo unde Dreptii, Martirii și toți Sfinții Îl contemplă neîncetat și Îl preamăresc în veșnicie pe Mielul lui Dumnezeu junghiat pentru păcatele lumii, jertfit pentru păcatele noastre, tronând acum și în vecii vecilor pe Tronul slavei lui Dumnezeu, Cel ce stă pe heruvimi. Ce priveliște minunată, dar pe care o avem deja aici, în Sfânta Biserică, la Dumnezeiasca Liturghie.

„*Paștile cele frumoase*”, „*Paștile nestricăciunii*”, „*Paștile cele sfințite*”, „*Paștile cele nouă și sfinte*”, „*Paștile cele de taină*”, „*Paștile cele mari*”, „*Paștile cele preacinstite*”, „*Paștile credincioșilor*”, „*Paștile cele veșnice*”, „*Paștile lui Dumnezeu, cele mântuitoare*”, „*Paștile Domnului*”, „*Paștile, izbăvirea de întristare*”, „*Paștile care au deschis nouă ușile raiului*”, „*Paștile cele ce sfințesc pe toți credincioșii*” sunt deja aici, pregătite pentru noi, ne așteaptă să ne încorporeze și pe noi în Trupul mistic al Mielului. Dar pentru aceasta, suntem chemați să ne

⁷ Canonul Învierii, Cântarea a șaptea, stihira a doua, în *op. cit.*, p. 36-37.

⁸ Idem, Cântarea a cincea, stihira a doua, în *op. cit.*, p. 30

⁹ Stihirile Paștilor, Stihira întâi, în *op. cit.*, p. 42-43.

PS Dr. Sofronie Drincec

curățim, să-L căutăm, să alergăm la Mielul lui Dumnezeu Care ia asupra Sa și păcatele noastre, să ne curățim trupurile și mintea, viețile și inima, să curățim aluatul vechi și învechit în răutăți și viclenii și să devenim frământătură nouă, azimi ale curăției și adevărului, pentru a putea urma îndemnurilor Marelui Pavel: *„Curățiți aluatul cel vechi, ca să fiți frământătură nouă, precum și sunteți fără aluat; căci Paștile nostru, Hristos, S-a jertfit pentru noi. De aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al vicleșugului, ci cu azimile curăției și ale adevărului”* (I Corinteni 5, 7-8).

Luând aminte la frumusețile duhovnicești netrecătoare, să ne silim, dragii mei frați și surori, ca mai ales acum, la Sfintele Paști, în Anul omagial euharistic, al Sfintei Spovedanii și al Sfintei Împărtășanii, în tot cuprinsul Patriarhiei Române, să ne apropiem mai mult de Cina nunții Mielului, de Sfânta Euharistie, pentru a-L avea pe Hristos, Paștile nostru, în noi, pentru a-L primi pe Mielul lui Dumnezeu în viețile noastre, pentru a-L contempla în inima noastră, pentru a-L așeza pe tronul minții noastre, înțelegând, prin aceasta, să ne curățim simțirile, porțile sufletului, să ne purificăm mintea de toate gândurile rele și negative, păgubitoare și desfiguratoare, să ne îmbăiem, în lacrimile pocăinței fierbinți, inima, pentru ca, avându-le pe toate ale noastre noi și înnoite, primenite și curate, să devenim *„cer nou”* și *„pământ nou”*, minte senină și inimă smerită, tron și templu unde să-L contemplăm, cu toți Dreptii și Sfinții împreună, pe Mielul lui Dumnezeu, *„Paștile nesticăciunii, lumii de mântuire”*!

Al vostru către Hristos Domnul rugător,

† SOFRONIE,
Episcop al Oradiei